

Recull de citacions de calàndria (*Melanocorypha calandra*) a l'Empordà.
V2.

Carlos Alvarez-Cros

Calàndria (*Melanocorypha calandra*)

Carlos Sánchez (GENEAM – MMA)

Comitè Avifaunístic Empordanès (CAE): Carlos Alvarez Cros, Joan Budó Ricart, Gerard Dalmau Bonet, Miguel Ángel Fuentes Rosúa, Joan Ventura Linares.

Citació recomanada: Alvarez-Cros, C. 2021. Recull de citacions de calàndria (*Melanocorypha calandra*) a l'Empordà, V2. Comitè Avifaunístic Empordanès.
www.comiteempordanes.org/Seguiment/Monografies/Recull_de_dades_Melanocorypha_calandra.pdf

Històricament, la calàndria havia estat una espècie abundant a les planes litorals empordaneses on, citant Castelló d'Empúries i Torroella, Vayreda (1883) comentava que formava estols a l'hivern, mentre que a l'estiu es retirava a criar a les costes y planures més elevades i cobertes de vinyes.

Durant el segle XX, l'espècie va patir un procés de ràpida i intensa regressió. Com a exemples de la rapidesa d'aquest procés, es pot esmentar que, durant el viatge que va fer el prestigiós ornitòleg suís Paul Géroutet (1955) la primavera de 1953 per les nostres comarques, no va detectar l'espècie i que, al recull de dades fet per Wallace i Sage (1968) de diversos grups d'aficionats anglesos a l'ornitologia que passaren les seves vacances a la Costa Brava entre 1959 i 1966, només hi ha una dada d'un únic ocell.

Pel que fa a la nidificació, la darrera dada de cria és de principis de la dècada dels 80, a l'*Atlas dels ocells nidificants de Catalunya i Andorra* (Muntaner, Ferrer, i Martínez-Vilalta, 1983). Durant la realització dels treballs de camp del darrer *Atlas dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002* (Estrada i altres, 2004), ja no es va detectar a l'Empordà. A la mateixa obra, s'indica que el procés regressiu de la població francesa, hauria influït negativament en el nucli reproductor empordanès. Al país veí, malgrat que al segle XIX també havia estat molt abundant al Rosselló (Companyó, 1863), i que encara era relativament comuna al litoral a principis de la dècada dels 60 (Groupe Ornithologique du Roussillon *in* Schreiber, 2008), tampoc fou detectada a les zones termeneres amb l'Empordà durant les tasques de prospecció de l'*Atlas des oiseaux nicheurs des Pyrénées Orientales (1995 – 1998)* (Groupe Ornithologique du Roussillon, 2008).

Sargatal i Llinàs (1978), a finals dels 70, consideraven la calàndria com una espècie rara i en comentaven l'escassetat de referències. Deu anys més tard, Sargatal i del Hoyo (1989) es fan ressò de la forta regressió de l'espècie als aiguamolls alt-empordanesos i corroboren que les escasses observacions es produeixen a l'hivern. Uns anys més tard, Martí, Streich i Sargatal (1996) defineixen l'estatus de la calàndria al PNAE com d'hivernant ocasional o excepcional.

LLISTAT DE CITACIONS

Les citacions, que van fins al 31/12/20, estan agrupades per comarca i ordenades cronològicament. S'hi especifica el lloc, la data i el nombre d'exemplars observats. Segueix, entre parèntesi els noms dels autors i, també entre parèntesi, la referència bibliogràfica. Les citacions homologades pel CAE figuren en lletra de color blau.

ALT EMPORDÀ

L'Armentera. Un exemplar capturat el 1990 (Alvarez, C.). Citació núm.: 14, homologada pel CAE. (Alvarez i altres, 2007a).

St. Quirze de Colera. Dos exemplars a uns prats de les rodalies, el 22.III.1998 (Feliu, P., Sanchez-Frou, M. i altres). Citació núm.: 74, homologada pel CAE. (Alvarez i altres, 2007b).

Vilanova de la Muga. Cinc exemplars als alts del Roc, el 8.V.2005 (Burgas, A.). Citació núm.: 6, homologada pel CAE. (Alvarez i altres, 2007a).

PNAE. Un ex. als Tres Ponts el 23.XII.2006 (Sargatal, J.). (Estrada i Anton, 2007).

PNAE. Un ex. a l'itinerari SOCC 329 el 24.XII.2006 (Clarabuch, O.). (Estrada i Anton, 2007).

Santa Llogaia d'Alguema. Un ex. a l'aeròdrom, el 2.V.2008 (Roy, E.). (Anton, 2009).

PNAE. Un ex. a l'estany del Cortalet el 22.VII.2008. (Ollé, A.). (Anton, 2009).

Castelló d'Empúries. Un ex. reclamant i en vol amb 3 aloses pel matí del 9.XI.2014 (Macià, F. X.). (ICO, 2009-2020).

Rabós. Un ex. Vist i sentit. Marxa volant cap al sud sense que malauradament s'aconsegueixi fer-li cap fotografia, el 19.VII.2020 (Macià, F. X.). (ICO, 2009-2020).

BAIX EMPORDÀ

Torroella de Montgrí. Un ex. a uns camps cultivats prop de l'Estartit, entre el 13 i el 22.V.1961 (Wells, S. J.). (Wallace i Sage, 1968; Wallace i Sage, 1969)

Bellaire d'Empordà. Cinc exemplars l'11.IV.2011 (Burgas, A.). (ICO, 2009-2020).

Malgrat que els alàudids constitueixen un grup que no atrau tant l'atenció dels ornitòlegs com d'altres més vistosos i fàcils d'observar, les poques dades empordaneses de calàndria publicades no poden deixar de reflectir l'escassetat real de l'espècie a casa nostra. Encara que, com s'ha dit abans, el criteri actual acceptat és considerar la calàndria com una espècie hivernant molt rara a les comarques empordaneses, el cert és que de les deu citacions concretes que s'ha recollit, tres corresponen al mes de maig, en plena època de nidificació. Aquest fet fa que no es pugui descartar que hagués restat una població relictiva nidificant a l'Empordà, possibilitat ja esmentada a l'Atlas dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002 (Estrada i altres, 2004). En tot cas, als darrers anys no s'ha pogut constatar tal hipòtesi i les dades continuen essent extremadament escasses.

AGRAÏMENTS

Es vol agrair a tots els observadors les citacions realitzades i registrades ja que sense el seu esforç no s'hauria pogut elaborar aquest recull. També a Carlos Sánchez per cedir la foto que il·lustra aquest document.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Alvarez, C., Burgas, A., Capalleras, E., Feliu, P., Martí-Aledo, J., Ollé, A. 2007a. Primer informe d'homologació de citacions del CAE.

www.comiteempordanas.org/Homologacions/1r_Informe_homologacio.pdf

Alvarez, C., Burgas, A., Capalleras, E., Feliu, P., Ollé, A. 2007b. Segon informe d'homologació de citacions del CAE.

www.comiteempordanas.org/Homologacions/2n_Informe_homologacio.pdf

Anton, M. (ed.). 2009. Anuari d'Ornitologia de Catalunya. 2008. Barcelona: Institut Català d'Ornitologia. www.ornitologia.org/publicacions/anuari4.htm

Companyo, L. 1863 Histoire Naturelle du département des Pyrénées-Orientales, Imprimerie de J. R. Alzine, Perpignan.

www.archive.org/stream/histoirenaturell03comp/histoirenaturell59comp_djvu.txt

Estrada, J. & Anton, M. (eds.). 2007. Anuari d'ornitologia de Catalunya. 2006. Barcelona, Institut Català d'Ornitologia. www.ornitologia.org/publicacions/anuari4.htm

Estrada, J., Pedrocchi, V., Brotons, L., Herrando, S. (eds.) 2004. Atlas dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002. Barcelona. Institut Català d'Ornitologia (ICO)/Lynx Edicions.

Géroutet, P., 1955. Observaciones ornitológicas en la Costa Catalana. Ardeola vol. 2 fascículo 1. Madrid, SEO.

Groupe Ornithologique du Roussillon. 2008. Atlas des oiseaux nicheurs des Pyrénées Orientales (1995–1998).

<http://pagesperso-orange.fr/gorperpignan/Atlas/slides/crave-a-bec-rouge.html>

ICO. 2009-2020. Ornitho.cat. Barcelona, ICO. <http://www.ornitho.cat>

Martí, J., Streich, E., Sargatal, J. 1995. Llistat d'ocells P.N.A.E. (II). El Bruel 14. Castelló d'Empúries, APNAE.

Muntaner, J., Ferrer, X., Martínez-Vilalta, A. 1983. Atlas dels ocells nidificants de Catalunya i Andorra. Barcelona, Ketres.

Sargatal, J., Del Hoyo, J. (1989) Els ocells del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà. Barcelona, Lynx.

Sargatal, J., Llinàs, R. (1978) Els ocells de l'Empordà. Figueres. Centre Excursionista Empordanès.

Schreiber, M. , Sane, F., Bresson, C., Bizet, D., Remy, B., Frey , C., Gilot, F., Courmont, L., Roche, H.-P., Morlon, F. 2008. Référentiel régional concernant les espèces d'oiseaux inscrites à l'annexe I de la Directive «Oiseaux». Direction régionale de l'Environnement, Languedoc-Roussillon.

http://webissimo.developpement-durable.gouv.fr/IMG/pdf/Referentiel_Oiseaux_cle0ad1a1.pdf

Vayreda, E. (1883). Fauna Ornitológica de la Provincia de Gerona. Girona, Paciano Torres.

Wallace, D. I. M. & Sage, B. L. (1968) Las aves de la Costa Brava, Cataluña (Conclusión). Ardeola vol. 14 fascículo 1. Madrid, SEO.

Wallace, D. I. M. & Sage, B. L. (1969) Las aves de la Costa Brava, Cataluña. Ardeola vol. 13 fascículo 2. Madrid, SEO.